

Posat a prova per amor

Jordi Castellet i Sala
teòleg i escriptor 649284074

«Virtut sense adversari llangueix. En poder mostrar el que pot la paciència es manifesta el grau i el poder d'una persona [4].» Sèneca entra en la defensa dels déus mostrant de quina manera la virtut reflecteix el bé d'una persona, de quina manera en els fets quotidians es revela la voluntat suprema. Per a la defensa dels déus, convé trobar sentit fins i tot en allò que pot aparèixer com a més incompreensible, gratant en la superfície per arribar al fons del perquè de l'esdevenir, del present i del futur.

«La persona bona no ha de témer les coses dures i difícils, ni ha de queixar-se de la sort. Qualsevol cosa que s'esdevingui, que l'accepti per bona i en tregui profit.» Serà aquest un pensament típicament estoic amb el que el filòsof cordovès s'identifica; ell, migrat a Roma, acceptat com a preceptor de Neró i acabant essent víctima de les neurosis imperials. Aguantar estoicament, potser la intuïció que més perdura fins a l'actualitat, significa no immutar-se davant dels esdeveniments de la vida, perquè aquesta es presenta tal com és i, per tant, resulta inútil voler-hi buscar valoracions, ni positives ni negatives en si, més aviat tot el contrari. Els esdeveniments i les experiències no són en si ni una cosa ni l'altra, sinó que dependrà de com hom se les emprengui i les encaixi mentalment. Com deia el veterinari de Sant Hipòlit, el sr. Joan Baucells (+2019), un altre clàssic exemple d'estoïcisme, «tot passa dins de la ment», tot és interpretació, sensacions i prejudicis. Cal viure la vida tal i com és.

Ara bé, què és la vida? La raó de Sèneca pren com a exemple el comportament dels pares amb els fills: si se'ls estimen, en seran tant i més exigents: «Els pares els fan llevar dejorn per dedicar-se a l'estudi, no toleren que siguin ociosos ni tan sols els dies de festa, suor i sovint llàgrimes els arrenquen.» Després continua amb un altre pensament, no gens d'acord amb la ideologia de gènere del segle XXI: «les mares, en canvi, els volen gomboldar al pit i guardar del sol, mai no poden sofrir que plorin, ni que s'entristeixin, ni que treballin [5].» Alguna raó deu tenir, que ho decideixi el lector.

«Els sentiments de Déu envers els bons són els dels pares: amb deler els estima; siguin sacsejats, diu, per la fatiga, les penes i els infortunis per tal d'assolir la fortitud veritable. L'engreixar-se en la inacció fa escllanguir; no sols el treball, sinó el moviment i fins el propi pes, dona defallença [6].» Déu, el déu únic i suprem, mostra sentiments i aquests es poden identificar en el tracte atorgat als humans, amb el recorregut de la pròpia vida. Déu s'identifica amb els pares, dirà Sèneca. Déu és un pare amb sentiments de mare, direm els cristians, sabent que tan sols hom es pot acostar molt humilment a tocar la veritable i definitiva essència divina. Però sí, Déu es comunica, per la

revelació natural, per l'esdevenir de la història, de la natura, del coneixement i de l'experiència humana. Tan sols cal tenir els ulls oberts i les oïdes atentes (Mc 4,9) per tal de sentir-ne el glatir en el cor del món. Les orelles, Déu les ha atorgat als humans per alguna cosa més que per aguantar-hi les vetes de la mascareta!

Les persones endurides per la malastrugança de la vida, sense acostumar-se a les comoditats perquè els facin la farina blana, en canvi sabran presentar batalla davant dels inconvenients i els obstacles de la seva vida. En aquest destí es pot entendre quina és la voluntat bondadosa i providencial de Déu envers aquells que estima. En efecte, continuarà explicant Sèneca: «Quan hom s'avesa a batre's amb els obstacles, els cops de la malaurança l'endureixen i ja cap adversitat no el vincla; encara que caigui, combat fins de genolls a terra [6]. Et meravelles que Déu, gran amador dels bons, que vol que siguin perfectes i nobilíssims, els assenyali la fortuna com a enemic amb qui s'esbati? [...] Els déus contemplen els barons magnànims lluitant amb alguna adversitat [7].»

La prova, l'obstacle, les penes i fins i tot la mala sort no s'han d'entendre com a fatalitats, sinó com a oportunitats per a esdevenir millors, perquè Déu posa a prova aquells que més estima. Jesús deia potser quelcom de semblant: «quin pare, si el seu fill li demana peix, li donarà una serp? Si els homes dolents saben donar el que és bo i necessari als fills, molt més

el pare del cel atorgarà l'Esperit Sant als qui l'hi demanen» (Lc 11,11.13). Semblaria una aplicació del consell educatiu de la carta als Hebreus: «no oblideu les paraules d'encoratjament adreçades a vosaltres

com a fills de Déu. Fill meu, no refusis la correcció del Senyor, no et cansis quan ell et reprèn, perquè el Senyor corregeix els qui estima, castiga els fills que ell acull. Si sofriu una correcció serà perquè Déu us tracta com a fills perquè, quin fill hi ha a qui el seu pare no corregeixi?» (He 12,5-7). I conclourà amb una constatació vorejant la paradoxa, pràcticament integrada en la filosofia estoica, la qual cosa no seria d'estranyar en l'autor paulí d'Hebreus: «Si a tots els toca la seva part de correcció i vosaltres us quedéssiu sense, significaria que sou bastards i no pas fills legítims» (He 12,8). Déu n'hi do, el déu de la providència!

La vida es converteix en una lluita i un treball continu, per al cristià estoic, amb qui estaria molt d'acord tan Sèneca, com Pau, com l'autor d'Hebreus. Hem vingut al món per a treballar i lluitar, molt sovint per a lluitar contra si mateix, contra les pròpies comoditats i comforts que afebleixen la voluntat.

